

Procedury ewakuacji osób o ograniczonej zdolności poruszania się

(Dokument opracowany na potrzeby Akademii Białskiej Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej)

W trakcie ogłoszenia ewakuacji należy przestrzegać zasad opisanych w IBP w rozdziałach : Rozdział V. *Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia.* oraz Rozdział VII. *Warunki i organizacja ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby jej sprawdzenia*

Niniejszy dokument wprowadza się w celu zapewnienie sprawnego przygotowania i przeprowadzenia bezpiecznej ewakuacji osób niepełnosprawnych z budynku

I. Podstawy Uruchomienia Procedury

1) Pożar: ogłoszenie ewakuacji w sytuacji braku możliwości ugaszenia pożaru podręcznymi środkami gaśniczymi.

2) Zamach o charakterze terrorystycznym: otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego niebezpiecznego dla ludzi środka np.: substancji chemicznej, przejście budynku przez uzbrojoną osobę/osoby.

3) Zagrożenie NSCH: zagrożenie ze strony uwolnienia niebezpiecznych środków chemicznych.

4) Zagrożenie katastrofą budowlaną

6) Inne.

II. Osoby objęte procedurą

a) osoby odpowiedzialne za ewakuację:

Zgodnie z IBP do przeprowadzenia działań ratowniczych oraz ewakuacji została wyznaczona grupa osób na czele której powinien stać KDR. Osoby te w pierwszej kolejności są odpowiedzialne za pomoc w ewakuacji osób o ograniczeniach ruchowych, mogą one wyznaczyć do pomocy inne osoby, znajdujące się przypadkowo w danym miejscu i w czasie zagrożenia.

b) osoby o ograniczonej zdolności poruszania z dysfunkcjami narządów ruchu, wzroku, słuchu, zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje niepełnosprawności które należy uwzględnić podczas ewakuacji:

- **Osoby niepełnosprawne ruchowo** tj. osoby niepełnosprawne ruchowo w ograniczonym zakresie poruszające się na wózku inwalidzkim, o kulach, z protezami nóg, rąk .
  - niepełnosprawność ruchowa występuje w wielu różnych formach. Może dotyczyć całego ciała lub poszczególnych jego części (rąk, nóg, kręgosłupa).
  - sprawność fizyczna ograniczona,
  - utrudniony lub całkowity brak możliwości samodzielnego poruszania się
  - konieczność przenoszenia na rękach lub stosowania wózków i noszy podczas transportu,
  - konieczność doboru dróg ewakuacji, dostępnych np. dla wózków,
  - lęk przed pośpiesznym i nie zawsze wykonywanym konwencjonalnymi metodami transportem,
  - często znaczna waga osób,
  - pełny i stały kontakt z otoczeniem za pomocą wszystkich receptorów,
  - brak utrudnień w komunikowaniu się z ratownikiem, możliwy kontakt wzrokowy i głosowy,
  - konieczna pomoc ratowników podczas ewakuacji.

- **Osoby niedowidzące, niewidome:**
  - sprawność fizyczna i umysłowa, możliwy kontakt głosowy
  - nigdy nie widziały ognia, pogorzeliiska, sprzętu ratowniczego,
  - brak reakcji na wizualne efekty towarzyszące katastrofom,
  - brak reakcji ochronnych na zagrożenia niesłyszalne i bezwonne,
  - brak reakcji na napisy i znaki ostrzegawcze,
  - niemożność poruszania się bez przewodnika w terenie nieznanym lub znanym, lecz o zmienionej charakterystyce,
  - stres i panika po wyczuciu za pomocą dotyku,
  - chęć ewakuacji trasą dobrze sobie znaną, bez względu na jej dostępność,
  - ufność w stosunku do osób widzących i dokładne wykonywanie ich poleceń głosowych,

- dotyk, słuch, węch i smak kompensują brak wzroku, również przy rozpoznawaniu zagrożeń,
- konieczna pomoc ratowników podczas ewakuacji.

- **Osoby niedosłyszące, niesłyszące:**

- niemożność zbiorowego informowania o zagrożeniu za pomocą syren, głośników, odbiorników rtv, a także osób niosących pomoc,
- konieczność rozmów migowych i czytania z ust - prowadzonych prawie indywidualnie,
- nieznaną języka migowego wśród większości społeczeństwa, a także wśród ratowników, co np. utrudnia przekazywanie informacji o obecności innych zagrożeń,
- niemożność lub kłopoty w uzyskaniu informacji o stanie zdrowia,
- utrudniony lub wręcz niemożliwy kontakt w ciemności i zadymieniu,
- sprawność fizyczna umożliwia samodzielne poruszanie się samodzielne wykonywanie zalecanych i zademonstrowanych czynności,
- wyostrzone receptory wzroku, węchu i dotyku kompensują brak słuchu.
- konieczna pomoc ratowników podczas ewakuacji.

- **Osoby z zaburzeniami psychicznymi:**

- zaburzenia polegają na utracie umiejętności odpowiedniej reakcji na bodźce oraz współistnienia z resztą środowiska.
- osoby z zaburzeniami psychicznymi mają różne osobowości i różne sposoby radzenia sobie ze swoją niepełnosprawnością
- kłopoty ze zrozumieniem i z przyswajaniem poleceń przekazywanych szybko, głośno, niezrozumiale i tonem rozkazującym,
- agresja wobec otoczenia, osób i przedmiotów,
- brak tolerancji w stosunku do osób nieznanymi, obcych,
- tendencja do ciągłego powtarzania tych samych czynności, zwłaszcza w sytuacjach pobudzenia emocjonalnego,

- niezwykła ciekawość i chęć uczestniczenia w nowych sytuacjach, co może prowadzić do wchodzenia w strefę bezpośredniego zagrożenia ich zdrowia i życia,
- barykadowanie pomieszczeń, krycie się, używanie siły fizycznej,
- chwilowe zaniki świadomości, podczas których w żaden sposób nie można nawiązać kontaktu z chorym,
- często znaczna waga i niedołężność,
- normalna sprawność fizyczna umożliwia wykonywanie czynności ewakuacyjnych,
- stosunkowo duże posłuszeństwo wobec poleceń znanego opiekuna, wychowawcy, członka rodziny,
- możliwość wykorzystania znajomości, przyzwyczajień i upodobań poszczególnych chorych przy wykonywaniu czynności ewakuacyjnych,
- stosunkowo chętnie podchwytyją czynności wykonywane przez innych lub przywódcę grupy

III. Sposoby postępowania wobec osób o ograniczonej zdolności poruszania.

1) Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami narządów ruchu

- wykorzystaj pełny i stały kontakt z otoczeniem za pomocą wszystkich receptorów,
- uspokój,
- wydaj polecenia,
- bądź stanowczy,
- wskaż kierunek ewakuacji,
- pomóż w ewakuacji.

2) Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami wzroku

- zanim nawiądziesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osobę niewidomą. Wymień swoje imię i powiedz co się dzieje,
- osoby niewidome korzystają ze swoich rąk do utrzymywania równowagi, więc jeśli chcesz taką osobę poprowadzić, zaproponuj jej swoje ramię, zamiast chwycić ją za rękę,

- idąc opisuj otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody w górę, w dół,
- jeśli chcesz ostrzec osobę niewidomą, zrób to w sposób konkretny. Sam okrzyk „uwaga!” nie pozwoli jej zorientować się, czy ma się zatrzymać, uciekać, pochylić czy coś przeskoczyć.

3) Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami słuchu

- zanim zaczniesz mówić do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej, upewnij się że na ciebie patrzy. W zależności od sytuacji możesz zamachać ręką, dotknąć jej ramienia,
- mów z twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy,
- jeżeli osoba niesłysząca lub niedosłysząca nie zrozumie któregoś zdania, nie powtarzaj go, a ujmij to, co chcesz powiedzieć inaczej.
- możesz wykorzystać np. telefon aby opisać sytuację i przewidywane zadania

4) Elementy ułatwiające ewakuację osób z zaburzeniami psychicznymi

- traktuj każdą osobę jako indywidualną jednostkę,
- wykorzystaj fakt, że osoby chętnie podchwytyją czynności wykonywane przez innych lub przywódcę grupy.

5) Sposoby ewakuacji ludzi

Źródło: Platforma edukacyjna Ministerstwa Edukacji Narodowej – Ewakuacja ludności.

IV. Rozwiązania techniczne budynku w zakresie ewakuacji osób o ograniczonej zdolności poruszania

Budynki Akademii Bialskiej posiadają ułatwienia w sytuacji zagrożenia w postaci wydzielonych na zasadach stref pożarowych klatek schodowych z funkcją grawitacyjnego oddymiania jednakże, nie posiadają rozwiązań skierowanych bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami dla tego niezwykle ważna jest organizacja ewentualnej ewakuacji oraz przeprowadzanie regularnych ćwiczeń dla osób wyznaczonych do działań ratowniczo-gaśniczych

W momencie wykładów, studenci z niepełnosprawnościami podlegają pod opiekę wychowawców z ramienia Akademii Bialskiej.

Zaleca się aby osoby niepełnosprawne w momencie kwaterunku w domach studenta były zawsze lokowane możliwie najbliżej wyjść ewakuacyjnych na zewnątrz budynku

Zaleca się również wyposażyć obiekty w megafony pozwalające przyspieszyć etap informacji o zagrożeniu oraz łatwiej komunikować się w tłumie

V. Instrukcja postępowania na wypadek ewakuacji

- a) Osoba odpowiedzialna za ogłoszenie ewakuacji i koordynowanie działań ewakuacyjnych do przybycia PSP:
  1. Kanclerz.
  2. Kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych
  3. Osoby wyznaczona do przeciwdziałania sytuacjom zagrożenia.

- b) W sytuacjach koniecznych np.: imprezy organizowane na aulach z udziałem osób trzecich, pracownicy Akademii powinni być powiadomieni o ewentualnej ilości osób niepełnosprawnych a organizator przedsięwzięcia powinien zewidencjonować takie osoby. Ewidencja prowadzona jest tylko w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom niepełnosprawnym w sytuacji zagrożenia i konieczności ewakuacji.

- c) W trakcie ewakuacji zabronione jest korzystanie z windy.

- d) Miejsca zbiórki do ewakuacji z poszczególnych obiektów zostały oznaczone na planach IBP obiektów. W zależności od rozwoju sytuacji w razie konieczności można wyznaczyć inne bezpieczne dla osób miejsce zbiórki- może to zrobić tylko Kierujący Działaniami Ratowniczymi

- e) Sygnałem do rozpoczęcia ewakuacji jest Alarm komunikat: „Uwaga, proszę wszystkich o opuszczenie budynku i udanie się do miejsca zbiórki na plac przed budynkiem. Budynek posiadają kilka wyjść ewakuacyjnych dla tego KDR powinien

upewnić się że wszyscy ewakuowani zmierzają do prawidłowego miejsce zbiórki- następnie KDR sprawdza stan osobowy pracowników (konieczne jest zwrócenie uwagi na osoby z niepełnosprawnościami)

- f) Wezwać służby ratownicze: Straż Pożarną tel. 998, Policję tel. 997.- wezwanie powinno nastąpić już w trakcie ewakuacji przez osobę wyznaczoną przez KDR-a, osoba ta nie powinna rozstawać się z telefonem z którego dokonała zgłoszenia gdyż istnieje duże prawdopodobieństwo że dyspozytor spróbuje nawiązać zwrotne połączenie np. w celu uaktualnienia informacji na miejscu zdarzenia.
- g) Do przybycia jednostek ratowniczych działaniami na bieżąco kieruje KDR
- h) Każdy kto zauważył pożar lub inne zagrożenie ma obowiązek powiadomić służby ratownicze, powiadomić osoby znajdujące się w innych pomieszczeniach oraz portiera którego zadaniem jest również uruchomić ppoż. wyłącznik prądu w celu minimalizacji zagrożeń.
- i) W miarę umiejętności i możliwości należy przystąpić do gaszenia pożaru lub likwidacji innego zagrożenia- należy jednak pamiętać iż w momencie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia należy niezwłocznie się ewakuować
- j) Pierwsza osoba, która znajdzie się przy drzwiach ewakuacyjnych powinna otworzyć drzwi na pełną szerokość i zabezpieczyć je w taki sposób (przytrzymać drzwi nie wyposażone w blokadę) aby umożliwić opuszczenie budynku wszystkim osobom.

Przedstawiony sposób ewakuacji jest podstawowym jej wariantem, który w zależności od rozwoju sytuacji, miejsca i rozmiaru zagrożenia może ulec zmianie, i w zależności od którego trzeba będzie podjąć właściwe działania. W tym celu powinien być wyznaczony KDR, który na bieżąco będzie podejmował decyzje. Pomimo wyznaczenia osób odpowiedzialnych za ewakuację mogą zaistnieć sytuacje, w których osoby te będą nieobecne lub będą wykonywały inne zadania. Dlatego też należy regularnie przeprowadzać szkolenia z zakresu ochrony ppoż. oraz ćwiczenia z zakresu ewakuacji i użycia środków gaśniczych aby jak największa liczba osób była gotowa do działań ratowniczo-gaśniczych.

Sebastian Bojarczuk

TECHNIK POŻARNICTWA
nr uprawnień D/30907984/14

Graficzne przedstawienie sposobu ewakuacji osób poszkodowanych

(źródło: www.zpe.gov.pl)

